

وجوه تغییر در اهداف آموزش عالی ایران با انطباق بر ابعاد مختلف جهانی شدن

سید محمد قلمکاریان

عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور

چکیده

در پژوهش حاضر جهانی شدن و تغییر در اهداف آموزش عالی ایران مورد توجه واقع شده و در این ارتباط، چهارسوال پژوهشی پیرامون؛ اهداف کلی آموزش عالی ایران در انطباق با ابعاد چهارگانه اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و علمی جهانی شدن طرح و مورد بررسی واقع شده است. روش انجام پژوهش تحلیل اسنادی بوده است. به منظور گردآوری داده های لازم جهت پاسخگویی به سوال های پژوهش کلیه اسناد و مدارک موجود و مرتبط با موضوع حاضر با استفاده از فرم گردآوری داده ها جمع آوری و با شیوه کیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. عمده ترین یافته های پژوهش عبارتند از:

۱- برخی از عمده ترین اهداف کلی آموزش عالی ایران در انطباق با بعد اقتصادی جهانی شدن شامل؛ زمینه سازی رشد و آشنایی و نهادینه کردن فرهنگ تجارت جهانی با حفظ محیط زیست ، حقوق مشترک و نقش دولت ، تبیین و ایجاد تفکر یکپارچه سازی جهانی و حذف مرزهای تجاری در اهداف آموزش عالی ایران ، نهادینه کردن بازار رقابت و جریان آزاد انتقال کالا، خدمات ، سرمایه و تکنولوژی ، تبیین مفهوم و ایجاد اشتغال موثر و مولد، بهره برداری کامل از منابع جهانی ، ارتقاء سطح زندگی انسانها از راه مناسبات صحیح اقتصادی و تجاری در بین دانشجویان می باشد.

۲- برخی از عمده ترین اهداف کلی آموزش عالی ایران در انطباق با بعد فرهنگی جهانی شدن شامل؛ زمینه سازی رشد و اعتلای فرهنگ ملی و مذهبی با تولید و عرضه محصولات فرهنگی مناسب در جهت نهادینه کردن فرهنگ کشور و تبلیغ و ترویج جهانی ، ارتقاء، توسعه و نهادینه کردن بینش استراتژیک و رویکرد جهانی به معضلات کنونی در بین دانشجویان ، حفظ آرمانها و ارزشهای دینی ، ملی ، هویتی و وفاداری و تعلق به جمع با وجود ایجاد نگرش جهانی می باشد

۳- برخی از عمده ترین اهداف کلی آموزش عالی ایران در انطباق با بعد سیاسی جهانی شدن شامل؛ زمینه سازی رشد و ایجاد نگرش فراملیتی و سازمان ، دولت ، جهان و توجه به مسائل بزرگ زندگی و جهان در بین دانشجویان ، تبیین و گسترش جهان مجازی و هماهنگی و بومی سازی با موقعیت فعلی کشور، ایجاد تفکر بی مکانی و فرامرزی و یکپارچگی دولتها، نهادینه شدن و تبیین تنبیده شدن منافع فرد کشور در منافع مردمان جهان و کشورهای پیرامونی و تبدیل واژه ملی به بین المللی می باشد.

۴- برخی از عمده ترین اهداف کلی آموزش عالی ایران در انطباق با بعد علمی جهانی شدن شامل؛

همگانی کردن علم و دانش و فن آوری، نهادینه کردن تکثرمنابع اطلاعاتی و روابط اجتماعی در یک جماعت مجازی و در نهایت فرهنگ سازی استفاده از سیستم آموزش بین المللی واغناء برنامه های آموزشی در بین دانشجویان می باشد.

کلید واژگان: جهانی شدن، تغییر، اهداف، آموزش عالی

مقدمه

امروزه بحث جهانی شدن برای جوامع در حال توسعه از جمله ایران منجر به بروز چالش هایی شده است. این شرایط به ویژه برای بخش آموزش عالی و نظام تعلیم و تربیت، مسائل جدیدی از قبیل تغییرات سریع، بازسازی برنامه ها، انتقال انبوه دانش های قدیم و جدید، مسائل مدیریت و سازمان دهی، از بین رفتن مرزهای جغرافیایی، در دسترس بودن اطلاعات و ساخت شکنی را به وجود آورده است. هدف اصلی و نقطه توجه برنامه ریزان آموزشی و فرهنگی در هر جامعه، در هنگام برخورد با مسائل فوق، اساساً طراحی اهداف و برنامه های آموزشی و فرهنگی مطلوب و کارآمد و نیز تقویت و حمایت از نظام های آموزشی برای ایفای رسالت و نقش خود به عنوان عامل مهم در حل مشکلات اجتماعی به ویژه اشتغال و تحقق توسعه و پیشرفت ملی بوده است. این امر، روند جهانی شدن و پیامدهای آن را برای جوامع در حال توسعه معقول تر و منطقی تر خواهد ساخت. جهانی شدن در ادبیات علمی جایگاه ویژه ای را به خود اختصاص داده است. درباره ریشه و بنیاد جهانی شدن، تاثیر آن بر موسسات آموزش عالی، اعضای هیئت علمی، دانشجویان، نقش دولت در آموزش عالی، مشارکت و همکاری موسسات آموزش عالی با موسسات دیگر و نقش فرهنگی آموزش عالی بحث های فراوانی صورت گرفته است. برخی از صاحب نظران تحولات جهانی شدن را برای آموزش عالی مثبت ارزیابی نموده، در حالی که گروهی دیگر از محققان نگاهی انتقادی به این موضوع داشته اند. پدیده جهانی شدن می تواند بر تمامی ابعاد زندگی فردی و اجتماعی تأثیرگذار باشد. یکی از زمینه های اثرگذاری جهانی شدن بر آموزش عالی، طرح موضوع آموزش عالی جهانی است. اعتقاد گروه کثیری بر این است که جهانی شدن و امکان دسترسی به آموزش جهانی می تواند، باعث رشد شخصیت های چند بعدی گردد که در زمینه های مختلف، دانش و مهارت کسب نموده و از این رو امکان موفقیت آنها در مشاغل مختلف بالاست. در واقع، قادرند در صورت لزوم حیطة کاری خود را تغییر داده و باتکیه بر دانش و مهارت های چند بعدی خود در عرصه رقابت های بین المللی پابرجا بمانند. جهانی شدن در عرصه های علمی و فرهنگی و به ویژه در آموزش عالی منبع تعاملات گسترده ای است که لزوم بررسی اثرات در این بسترها و به خصوص در آموزش عالی کشور ایران و

متعاقب آن تغییرات اجتناب ناپذیر در اهداف آموزش عالی کشور از زمینه های مهم و شایسته توجه می باشد. رابرتسون و همکاران (۱۹۹۸) جهانی شدن را عبارت از ترکیب جهانی توافقات تجارت آزاد شبکه جهانی و یکپارچگی بازارهای مالی که مرزها و فاصله ها را پاک کرده، دنیا را به عنوان یک کل متحد می کند " می دانند (به نقل از استاد رحیمی، ۱۳۷۷). جهانی شدن به عنوان واژه رایج دهه ۱۹۹۰ به عنوان روندی ازدگرگونی، از مرزهای سیاست و اقتصاد فراتر می رود. علم، فرهنگ و کسب زندگی را نیز در بر می گیرد. از این جهت جهانی شدن پدیده ای است که قابل تسری به اشکال گوناگون عمل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، حقوقی، فرهنگی، نظامی، فناوری و هم چنین عرصه های متفاوت عملی اجتماعی نظیر محیط زیست است (کوسام، ترجمه مردانی، ۱۳۷۸). گیدنز (۲۰۰۱) جهانی شدن را به معنای فشردگی روابط اجتماعی بین المللی می داند به گونه ای که رویدادهای محلی در مناطق دوردست تحت تاثیر رویدادهای مناطق بسیار دورتر و بالعکس رخ می دهند (گیدنز و هاتون، ۲۰۰۱). والتز جهانی شدن را نوعی یکدست سازی اقتصاد جهانی زیر نظر ایالات متحده آمریکا می داند (والتز، ترجمه امینی، ۱۳۷۹). در حالی که آبرو (۱۹۹۶) جهانی شدن را به معنای شکل گیری یک جامعه جهانی در عصر جهانی می داند (گل محمدی، ۱۳۸۱). هاروی (۱۹۸۹) در تعریف جهانی شدن بر مفهوم فشردگی زمان و مکان در عصر حاضر تاکید می کند. جهانی شدن در ساسی ترین سطح خود به تغییرات ساختاری در فرایندهای تولید و توزیع اقتصاد جهانی اطلاق می شود که این تغییرات بازتاب بسیاری از اقدامات جهانی هستند که با فشارهای گسترده و فرصت های فوق العاده ناشی از به کارگیری روزافزون و یکپارچه اطلاعات پیشرفته و فناوری ارتباطی در درون فرایندهای تجاری (تولید، بازاریابی و توزیع) عرضه می شود (کاگبرن، ۲۰۰۳). مک گرو^۱ (۱۹۹۲) در تعریف جهانی شدن معتقد است، جهانی شدن فرایندی است که به وسیله آن حوادث، تصمیم گیری ها و فعالیت ها در یک قسمت از جهان می تواند نتایج مهمی بر روی اشخاص و جوامع در نقاط دیگر دنیا داشته باشد. کوک^۲ (۱۹۹۷) نیز بیان می دارد، جهانی شدن فرایندی است که باعث بازار رقابت و جریان آزاد انتقال کالا، خدمات، سرمایه و تکنولوژی می شود. جهانی شدن و اصلاحاتی که آن را حمایت می کنند، اقتصاد جهانی ایجاد می کند که شبیه اقتصاد ملی است و جریان آزاد سرمایه، درآمد و کالاها را به دنبال دارد. در این ارتباط، کهلر^۳ (۲۰۰۳) معتقد است که این تعاملات به وسیله پیشرفت های تکنولوژیکی بیشتر شده

1 - McGrew

2- Cook

3- Kohler

است. آموزش عالی به آن نوع از آموزشها گفته می شود که برای بالا بردن سطح مهارتهای کاربردی افراد، تأمین نیروی انسانی متخصص، توسعه میراث فرهنگی، خلق افکار تازه و ایجاد روحیه پژوهش ارائه می شود. جهانی شدن دارای ابعاد و لایه های متعددی است که مهمترین آنها شامل ابعاد؛ اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و علمی است. بعد اقتصادی از تبدیل جهان به جهانی بدون مرزهای اقتصادی و نظام های اقتصادی در حال ادغام خبر می دهد (ماربر^۱، ۱۹۹۸). بعد فرهنگی، جهانی شدن بیشتر ناظر بر فشردگی زمان و مکان و پیدایش شرایط جدید برای جامعه جهانی و جهانی شدن فرهنگ است، بعد سیاسی جهانی شدن موجب می شود که افراد و گروه ها قدرتمند شده و بتوانند دولتها را تحت تاثیر تصمیمات، برنامه ها و خواسته های خود قرار دهند (پیشگاه هادیان، ۱۳۸۱). بعد علمی به توسعه ارتباطات جمعی و پیشرفتهای که در عرصه فناوری ارتباطات و علوم روزبه وقوع پیوسته است اشاره دارد. کویک^۲ (۲۰۰۱) معتقد است، درباره تاثیرات سیاسی جهانی شدن بر موسسات آموزش عالی و دانشگاهها در حال حاضر در سطح جهان رویکردهای جهانی قدرت- دانش جدیدی هویدا شده و ماهیت قدرت و عوامل پدید آورنده آن دگرگون شده اند، از این روست که ماهیت دانش و ویژگیهای آن نیز ضرورتاً مستلزم بازنگری است. جهانی شدن با فراهم سازی دسترسی همگان و انبوه سازی آموزش عالی نه تنها جنبه های نخبه گرایی و طبقاتی بودن آموزش عالی را از بین برده است بلکه، موجب کاهش کنترل متمرکز فرهنگی و اجتماعی بر فرایندهای آموزشی شده است. فرایند جهانی شدن با آنکه آسودگی انسان منفعل و مقید مقیم جامعه سنتی را از بین برده، هویت سازی را به عملی فرد محور تبدیل می کند، امکان انسان بودن در عین خاص بودن را آشکار می کند و همچنین بی مرزی فرهنگ، تفاوت و گوناگونی را نشان می دهد. بی گمان با چنین بستر، شرایط و امکاناتی می توان جهانی اندیشید و محلی زندگی کرد (گل محمدی، ۱۳۸۱). شیخاوندی (۱۳۸۲) اظهار می دارد اعتلای هویت فرهنگی به حد جهانی شدن، نیاز به انباشت وسیع نرم افزارهای ویژه، نظیر تسلط به تاریخ و جغرافیای جهان، شناخت زبان یا زبان های جهان شمول، تخلق به اخلاق انسان دوستی، مدارای بی قید و شرط و میرا از منیت، خود محوری و ... دارد. هیچ یک از مسائل و مشکلات به عنوان پدیده ای منفرد و منفک تلقی نمی شوند، بلکه هر یک در درون مجموعه ای نظام یافته قرار می گیرند که برد دیگری تأثیر دارند و از آن تأثیر می پذیرند. این دیدگاه، ذهن ما را با ماهیت پیچیده و متعامل پدیده های عصر امروز آشنا می سازد و هشدار می دهد که هرگونه

1- Marber

2- Kwiek

کوششی برای حل هریک از مسائل به تنهایی یا موردی، بسیار بهبود یافته و غیر کاراست (اشنایدروگینگ، ترجمه شهین دخت خوارزمی، ۱۳۷۴). جهانی شدن به همراه فن آوری جدید اطلاع رسانی و فرآیندهای نوآورانه آنها تحولات عظیمی را در سازماندهی کار، تولید کالاها و خدمات، روابط بین الملل و حتی در فرهنگ های محلی بوجود می آورند. هیچ جامعه و اجتماعی را نمی توان از اثرات این انقلاب مصون پنداشت به واقع جهانی شدن در حال تغییر اصول بنیادین روابط انسانی و زندگی اجتماعی است (کارنوی، ترجمه میرزا محمدی و فریدی، ۱۳۸۴). برای آموزش عالی درکشورایران از آغاز هدفهایی در نظر گرفته شده است، شریعتمداری (۱۳۶۵) عمده ترین این اهداف را شامل؛ حفظ سنتهای علمی یا آکادمیک، تربیت متخصصان، تربیت عمومی، توسعه میراث فرهنگی، تاسیس مراکز تحقیق، حل مسائل جامعه، تربیت معلم می داند. فرهمان ۱ (۲۰۰۳) معتقد است که این اندیشه که یکی از اهداف آموزش عالی خدمت به جامعه است، هرروز طرفداران بیشتری پیدا می کند. به نظر می رسد اصلی ترین رسالت مورد انتظار از آموزش عالی ایران به دلیل مزیتها و فرصتهای منحصر به فردی که دارد طرح اندیشه ای نوین برای برون رفت از بحران معرفتی کنونی جهان و ارائه الگویی نوین برای توسعه ای همه جانبه و پایدار و تربیت انسانهایی فرهیخته برای ایفای چنین نقشی است. هزاره جدید، هزاره اندیشه است و لازمه توسعه یافتگی و برتری در این هزاره، توانمندی برای ارائه راه حلی جامع و یکپارچه برای همه مشکلات بشریت است. اندیشه ای که به تحولات سه دهه اخیر درایران انجامید از چنین استعدادی برخوردار است و همین نکته مزیت نسبی آموزش عالی در کشور ماست. شرط کامیابی برای تحقق این رسالت، رقابت با دیگر اندیشه هایی است که چنین داعیه ای دارند و بازخوانی مستمر آرمانها و بومی و اجرایی کردن آنها در تعامل و همکاری سازنده با همه عناصر موجود در زیست بومهای معرفتی و اجتماعی و جهانی و ملی است (پایا، ۱۳۷۹). آموزش عالی در ایران برای دست یابی به این آرمان ناگزیر از هم فکری و هم یاری دو نهاد حوزه و دانشگاه است (طرح تدوین رسالت دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۷۹). بی تردید آموزش عالی در ایران برای سامان دهی خود متناسب با رسالت نوینی که بردوش گرفته است، نیازمند برطرف کردن مشکلات کنونی خود با بهره گیری از ظرفیتهای و قابلیتها و فرصتهایی است که خوشبختانه به خوبی درک و تبیین شده است (اجتهادی، ۱۳۷۷)؛ توکل (۱۳۷۷). در خصوص جهانی شدن و تاثیر آن بر اهداف آموزشی تحقیقات محدودی در ایران صورت پذیرفته که هیچیک نیز در حوزه آموزش عالی نبوده است. در این ارتباط، دستمرد (۱۳۸۲) به بررسی تاثیر جهانی شدن بر تعلیم و تربیت پرداخته و اهداف غایی تعلیم و

تربیت مد نظر وی بوده است. همچنین، احمدی (۱۳۸۲) به بررسی آثار و پیامدهای جهانی شدن بر آینده سیاسی و فرهنگی اقوام پرداخته است. البته در خارج از کشور صاحب نظرانی از جمله دل روساریو^۱ (۲۰۰۳) تاثیر جهانی شدن بر آموزش را تبیین نموده و حتی مدینا^۲ (۲۰۰۳) به بررسی تاثیر جهانی شدن بر آموزش عالی پرداخته است. مسئله اساسی پژوهش حاضر، بررسی نسبت جهانی شدن با تغییر در اهداف آموزش عالی ایران است در این راستا ضمن بررسی منابع و مراجع مختلف، چهار دسته انطباق های لازم در جهت تعامل پویای نظام آموزش عالی ایران با جهانی شدن در ابعاد چهارگانه اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و علمی به بحث گذارده می شود. در این راستا چهار سوال پژوهشی ذیل طرح و مورد بررسی واقع شده است:

- ۱_ اهداف کلی آموزش عالی ایران در انطباق با بعد اقتصادی جهانی شدن چگونه باید باشد؟
- ۲_ اهداف کلی آموزش عالی ایران در انطباق با بعد فرهنگی جهانی شدن چگونه باید باشد؟
- ۳_ اهداف کلی آموزش عالی ایران در انطباق با بعد سیاسی جهانی شدن چگونه باید باشد؟
- ۴_ اهداف کلی آموزش عالی ایران در انطباق با بعد علمی جهانی شدن چگونه باید باشد؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع تحلیل اسنادی می باشد. در پژوهش اسنادی سعی می شود، کلیه اسناد و مدارک موجود مرتبط با موضوع پژوهش به منظور پاسخگویی به سوال های پژوهش مورد استفاده قرار گیرد (بست، ترجمه شریفی و طالقانی، ۱۳۷۹). از این رو کلیه اسناد و مدارک موجود در ارتباط با ابعاد تاثیرات جهانی شدن بر آموزش عالی بررسی و تحلیل شده، سپس اهداف کلی مصوب آموزش عالی ایران تحلیل و نهایتاً به تحلیل تغییرات اهداف آموزش عالی ایران در انطباق با ابعاد جهانی شدن پرداخته شده است. در پژوهش حاضر به ترتیب طی چهار مرحله به جمع آوری منابع و مراجع مربوط به موضوع، مطالعه منابع و فیش برداری از آنها در راستای مفاهیم کلیدی پژوهش، طبقه بندی و تحلیل داده های به دست آمده، برای دستیابی به مفهومی روشن از متغیرهای اصلی مورد بررسی چون؛ جهانی شدن و اهداف آموزش عالی ایران و ارائه انطباق های لازم بین اهداف آموزش عالی ایران با ابعاد مختلف جهانی شدن پرداخته شده است.

1- Del Rosario

2- Medina

جامعه و نمونه پژوهش

با توجه به روش پژوهش، جامعه آماری پژوهش شامل کلیه اسناد، مدارک و منابع مرتبط با موضوع مورد بررسی ((جهانی شدن و اهداف آموزش عالی ایران)) است. اسناد و مدارک مذکور شامل طیف وسیعی بوده که از آن جمله می توان به کلیه پژوهش ها، گزارش های تحقیقات، مقالات انتشار یافته در رابطه با جهانی شدن و اهداف آموزش عالی ایران به صورت مکتوب و الکترونیک، منابع موجود در شبکه جهانی اینترنت، کتاب ها، سخنرانی ها، مجلات و فصلنامه های معتبر در عرصه جهانی شدن و آموزش عالی ایران اشاره نمود. از آنجا که در پژوهش حاضر کلیه منابع و مراجع موجود فیش برداری و در راستای هدف پژوهش مورد استفاده قرار گرفته است، نمونه گیری انجام نشده و کلیه منابع و مراجع در دسترس مذکور مورد بررسی و تحلیل واقع شده است.

ابزار گرد آوری داده ها

به معنای خاص پژوهش های میدانی، ابزاری در پژوهش استفاده نخواهد شد ولی در این ارتباط از فرم های فیش برداری به منظور گردآوری نتایج مطالعات مرتبط استفاده شده است.

شیوه تحلیل داده ها

از آنجا که داده های به دست آمده کیفی است بنابراین از تحلیل های کیفی به منظور تحلیل و جمع بندی آنها استفاده شده است.

بحث و نتیجه گیری

بحث و نتیجه گیری چهار سوال مورد بررسی بدین شرح است:
اولین سوال پژوهش عبارت بود از: «اهداف کلی آموزش عالی ایران در انطباق با بعد اقتصادی جهانی شدن چگونه باید باشد؟». عمده ترین نتایج حاصل از بررسی سوال شماره یک پژوهش عبارت است از:

یکی از راهکارهای استراتژیک در برخورد با جهانی شدن اقتصاد مشارکت فعالانه است که می توان از تکنولوژی روز دنیا بهره مند شد و با بهره گیری از هوش و استعداد ایرانی، ترکیب مطلوبی برای ایجاد جهش در سیاست ها و فعالیت های اقتصادی کشور و پاسخگویی به تقاضاهای عدیده اقشارجامعه ایجاد کرد و در این راستا به تغییر منطقی اهداف آموزش عالی در جریان جهانی شدن مبادرت ورزید. جهانی شدن بر آزادی و گسترش تبادلات اقتصادی، تعدیل

و تعادل در فعالیت های تولیدی، سرمایه گذاری های مشترک، توسعه بازارهای جهانی تاثیر زیادی داشته است و به تبع آن آموزش عالی و اهداف آن نیز لزوماً تغییراتی باید پیدا کند و اهدافی برای آن تبیین گردد از جمله:

۱- با عنایت به مختصات بعد اقتصادی جهانی شدن و اهداف مصوب آموزش عالی لازم است به هدفی تحت عنوان «زمینه سازی رشد و آشنایی و نهادینه کردن فرهنگ تجارت جهانی با حفظ محیط زیست، حقوق مشترک و نقش دولت در بین دانشجویان» توجه شود.

۲- تبیین و ایجاد تفکر یکپارچه سازی جهانی و حذف مرزهای تجاری در اهداف آموزش عالی ایران مورد توجه قرار گیرد.

۳- با عنایت به اهمیت و فراگیری جهانی شدن در بعد اقتصادی به نهادینه کردن بازار رقابت و جریان آزاد انتقال کالا، خدمات، سرمایه و تکنولوژی در بین دانشجویان پرداخته شود

۴- بررسی و تدوین استلزامات تکنولوژیک و مقتضیات اقتصادی سبک زندگی مطمح نظر قرار گیرد.

۵- و در نهایت به اهداف آموزش عالی تبیین مفهوم و ایجاد اشتغال موثر و مولد، بهره برداری کامل از منابع جهانی، ارتقاء سطح زندگی انسانها از راه مناسبات صحیح اقتصادی و تجارت در بین دانشجویان اضافه گردد.

یافته های پژوهش هم راستا با تحقیق دستمرد (۱۳۸۲) می باشد که با تاکید بر بعد اقتصادی خواستار گنجانده شدن شیوه های گزینش در دریافت کالا و خدمات در اهداف تعلیم و تربیت شده بود دومین سوال پژوهش عبارت بود از؛ «اهداف کلی آموزش عالی ایران در انطباق با بعد فرهنگی جهانی شدن چگونه باید باشد؟». عمده ترین نتایج حاصل از بررسی سوال شماره دو پژوهش عبارت است از:

در بررسی دیدگاههای مختلف برخی فرایند جهانی شدن را به ویژه در ابعاد جامعه شناختی آن نوعی "تهاجم فرهنگی" می دانند، در حالی که برخی از صاحب نظران علوم ارتباطات یکی شدن فرهنگ ملت ها را که حاصل ارتباطات شبکه ای و ماهواره ای می باشد، یکی از جنبه های مثبت پدیده جهانی تلقی می کنند لذا لازم است برای حفظ کیان اسلامی و انقلابی در ارتباط با پیامدهای جهانی شدن تغییراتی بدین شرح در اهداف آموزش عالی در نظر گرفته شود:

با عنایت به مختصات بعد فرهنگی جهانی شدن و اهداف مصوب آموزش عالی لازم است به هدفی تحت عنوان «زمینه سازی رشد و اعتلای فرهنگ ملی و مذهبی با تولید و عرضه محصولات فرهنگی مناسب در جهت نهادینه کردن فرهنگ کشور و تبلیغ و ترویج جهانی در

بین دانشجویان « توجه گردد. هدفی در جهت ایجاد فرهنگ استفاده از کلیه انرژی ها و ابزارها نظیر بر نامه ریزی استراتژیک برای ساختن یک فرهنگ جدید متناسب با جامعه اطلاعاتی در بین دانشجویان تقویت گردد. به ارتقاء، توسعه و نهادینه کردن بینش استراتژیک و رویکرد جهانی به معضلات کنونی در بین دانشجویان توجه بیشتری مبذول گردد. حفظ آرمانها و ارزشهای دینی، ملی، هویتی و وفاداری و تعلق به جمع با وجود ایجاد نگرش جهانی در بین دانشجویان مد نظر قرار داده شود. به احیاء و تقویت فرهنگ ملی و مذهبی با یکپارچه سازی جهانی در بین دانشجویان عنایت دقیق تری شود. با حفظ و نهادینه کردن تماس و تبادل فرهنگی بین جوامع و موضع برابر داشتن آنها اهداف مورد بازنگری قرار گرفته شود. به تبیین نگرش ترکیب فرهنگها در مرزهای ملی باتوانایی زندگی کردن، فهمیدن و ارزش گزاردن بر تفاوتهای فرهنگی در بین دانشجویان پرداخته شود. استفاده بهینه و فرهنگ سازی روابط در فضای مجازی در بین دانشجویان مورد تقویت قرار گیرد و در نهایت با هدف قرار دادن تبیین و نهادینه کردن دانایی محوری عصر جهانی شدن (که افکار و دانش بشری به آسانی در اختیار انسانها قرار گیرد) در بین دانشجویان اهداف آموزش عالی با عنایت به بعد فرهنگی جهانی شدن تکمیل گردد. نتایج بدست آمده در بعد فرهنگی با یافته های شمشیری (۱۳۸۴)، احمدی (۱۳۸۲)، انصاری (۱۳۷۸)، تقی زاده (۱۳۸۱)، والکر (۲۰۰۱) و مدینا (۲۰۰۳) هم راستا می باشد. سومین سوال پژوهش عبارت بود از؛ « اهداف کلی آموزش عالی ایران در انطباق با بعد سیاسی جهانی شدن چگونه باید باشد؟ ». عمده ترین نتایج حاصل از بررسی سوال شماره سه پژوهش عبارت است از:

با عنایت بر پیامدهای جهانی شدن در بعد سیاسی که شامل گسترش مراکز قدرت در سطح جهانی، غلبه و سلطه سازمان های قدرتمند بین المللی بر سازمان های ملی، توسعه ارتباطات بین المللی، تقویت سیاست های مشترک جهانی و تضعیف موقعیت ملی است اهداف آموزش عالی بصورت ذیل تعریف می گردد:

با عنایت به مختصات بعد سیاسی جهانی شدن و اهداف مصوب آموزش عالی لازم به نظر می رسد به هدفی تحت عنوان « زمینه سازی رشد و ایجاد نگرش فراملیتی و سازمان، دولت، جهان و توجه به مسائل بزرگ زندگی و جهان در بین دانشجویان » اشاره گردد. با توجه به جهان شمولی تبیین و گسترش جهان مجازی و هماهنگی و بومی سازی با موقعیت فعلی کشور در اهداف آموزش عالی ایران ضروری به نظر می رسد. با فراهم آوردن مقدمات لازم در جهت ایجاد تفکر بی مکانی و فرامرزی و یکپارچگی دولتها در بین دانشجویان این تفکر تقویت گردد و در نهایت هدفی در جهت نهادینه شدن و تبیین تنبیه شدن منافع فرد کشور

در منافع مردمان جهان و کشورهای پیرامونی و تبدیل واژه ملی به بین المللی در بین دانشجویان در نظر گرفته شود. استنتاج های بدست آمده در بعد سیاسی جهانی شدن با تحقیق احمدی (۱۳۸۲) همخوانی دارد.

چهارمین سوال پژوهش عبارت بود از؛ « اهداف کلی آموزش عالی ایران در انطباق با بعد علمی جهانی شدن چگونه باید باشد؟ ». عمده ترین نتایج حاصل از بررسی سوال شماره چهار پژوهش عبارت است از:

همانگونه که می دانیم در عصر کنونی فراگیری علم و دانش محدود به شرایط زمان و مکان نیست، استفاده از فناوری های اطلاعات و ارتباطات نظیر اینترنت، پست الکترونیکی و آموزش وب محور نه تنها موجب نشر اطلاعات و دانش می گردد، بلکه زمینه مساعدی را برای تشریح مساعی و ساخت دانش جمعی فراهم می کند با توجه به گسترش روز افزون و سریع این موضوع و نظر همگانی مبنی بر تاکید بر تولید علم و جنبش نرم افزاری به ویژه توسط رهبر معظم انقلاب تغییر در اهداف آموزش عالی بدین گونه می تواند صورت پذیرد:

با عنایت به مختصات بعد علمی جهانی شدن و اهداف مصوب آموزش عالی لازم است به هدفی تحت عنوان « ایجاد تمهیدات لازم برای همگانی کردن علم و دانش و فن آوری در بین دانشجویان » توجه شود. با تعیین و تبیین تمرکز زدایی در عرصه های مختلف علم و دانش در بین دانشجویان بازنگری ویژه ای در این راستا صورت پذیرد. با عنایت به تغییرات متاثر از جهانی شدن زمینه سازی رشد و ارتقاء سطح ارتباطات، یادگیری و آموزش در فضای مجازی در بین دانشجویان تقویت گردد. نهادینه کردن تکرر منابع اطلاعاتی و روابط اجتماعی در یک جماعت مجازی در بین دانشجویان مد نظر قرار گرفته شود و در نهایت با فرهنگ سازی استفاده از سیستم آموزش بین المللی و اغناء برنامه های آموزشی در بین دانشجویان اهداف آموزش عالی تکمیل گردد. نتایج بدست آمده در بعد علمی جهانی شدن توسط محققان زیادی از جمله دستمرد (۱۳۸۲)، رجایی (۱۳۸۱)، تقی زاده (۱۳۸۱)، دل روساریو (۲۰۰۳)، راولینگز (۱۹۹۹)، هالاک (۱۹۹۸)، نایت ودی وایت (۱۹۹۷) و مآورین (۲۰۰۴) مورد تایید و تاکید قرار گرفته است.

منابع:

- ۱_ اجتهادی، م. (۱۳۷۴). بررسی توان دانشگاه ها در استفاده از مصوبه شورای عالی برنامه ریزی در خصوص واگذاری پاره ای از اختیارات شورا به دانشگاه ها. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی. وزارت فرهنگ و آموزش عالی. شماره ۱، سال سوم. بهار.

- ۲- احمدی، ی. (۱۳۸۲). «بررسی آثار و پیامدهای جهانی شدن بر آینده سیاسی و فرهنگی اقوام باتاکید بر قوم گُرد». پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه اصفهان، گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، اصفهان.
- ۳- استاد رحیمی، ر. (۱۳۷۷). جهانی شدن گفت و گوی تمدن‌ها، چپستی گفت و گوی تمدن‌ها تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی. گروه انتشارات.
- ۴- اشنایدر، ب. و، گینگ. (۱۳۷۴)، نخستین انقلاب جهانی، ترجمه شهین دخت خوارزمی، تهران: نشر احیاء.
- ۵- انصاری، ر. (۱۳۷۸). تبیین و ارزیابی نهضت جهانی شدن و اثرات آن بر تربیت اخلاقی و ارزیابی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.
- ۶- بست، ج. (۱۳۷۹). روشهای تحقیق در علوم تربیتی و رفتاری. ترجمه حسن پاشا شریفی و نرگس طالقانی. تهران.
- ۷- پایا، ع. (۱۳۷۹). آینده دانشگاه و دانشگاه آینده. فصلنامه رهیافت، شماره ۲۳.
- ۸- پیشگاه هادیان، ح. (۱۳۸۱). جایگاه دولتها در روند جهانی شدن. باور، دوره جدید، شماره ۱۱.
- ۹- تقی زاده، م. (۱۳۸۱). تمایزات جهانی و جهانی شدن، مجله نامه فرهنگ، بهار ۸۱.
- ۱۰- توکل، م. (۱۳۷۷). وضعیت آموزش عالی در ایران، واقعیتها و چالشها. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، دوره ۶، شماره ۱۸.
- ۱۱- خلیجی، م. (۱۳۷۶). نگاهی کلی به وضعیت آموزش عالی در ایران دیروز، امروز و فردا. مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران. تهران: دانشگاه علامه طباطبائی، ایران.
- ۱۲- دستمرد، م. (۱۳۸۲). تاثیر جهانی شدن بر تعلیم و تربیت. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت معلم، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی. گروه بنیادهای آموزش و پرورش، تهران، ایران.
- ۱۳- رجایی، ف. (۱۳۸۰). پدیده جهانی شدن (وضعیت بشری و تمدن اطلاعاتی). ترجمه عبدالحسین آذرنگ. تهران: انتشارات آگاه.
- ۱۴- شریعتمداری، ع. (۱۳۶۵). جامعه و تعلیم و تربیت (مبانی تربیت جدید). تهران: انتشارات امیرکبیر.
- ۱۵- شمشیری، ب. (۱۳۸۴). تبیین امکان جهانی شدن و رویکرد تربیت دینی متناسب با آن از منظر مدرنیسم پست مدرنیسم و عرفان اسلامی. مجموعه مقالات اولین همایش ملی جهانی شدن و تعلیم و تربیت، دانشگاه تهران، ایران.
- ۱۶- شیخاوندی، د. (۱۳۸۲). جهانی شدن و هویت فرهنگی محلی. رشد آموزش علوم اجتماعی، دوره جدید شماره ۴.
- ۱۷- طرح تدوین رسالت دانشگاه امام صادق علیه السلام (۱۳۷۹). تهران دانشگاه امام صادق علیه السلام، کمیته برنامه ریزی علمی.
- ۱۸- کارنوی، م. (۱۳۸۴). جهانی شدن و اصلاحات آموزشی. ترجمه محمدحسن میرزا محمدی و محمد رضا فریدی، تهران: انتشارات یسپرون.

- ۱۹- کوسام، م. (۱۳۷۸). جهانی شدن و منطقه گرایی. ترجمه اسماعیل مردانی، مجله اطلاعات سیاسی، سال چهاردهم، شماره مسلسل ۱۴۷ - ۱۴۸، ۱۳۸۰.
- ۲۰- گل محمدی، ا. (۱۳۸۱). جهانی شدن، فرهنگ و هویت، تهران: نشرنی، چاپ اول.
- ۲۱- گیدنز، آ. (۱۳۷۹). جهان رها شده، گفتارهایی درباره یکپارچگی جهان. ترجمه علی اصغر سعیدی و یوسف حاجی عبدالوهاب. تهران: انتشارات علم و ادب.
- ۲۲- والتز، ک. (۱۳۷۹). جهانی شدن: راه بی بازگشت، ترجمه امینی. شماره ۸۰. تهران: حیات نو
- 23-Albrow, M, (1996)The Globale Age , Cambridge, polity press ,
- 24-arker,R&Frاندlin, G.(1998).Information and communication - Liteacy,MAPE.
- 25-Coghburn,D.(2003).Globalization,Knowledge,education and training in the information age.Available:. www.unesco.org
- 26-Cook, p and kirkpatrick ,(1997) Globalization, Regionalization andthird world development , university of Manchester .139 PL ,UK.
- 27-Del Rosario,M (2003).Globalization and it impact on - education.Teacher college colombia University Language,Literacy and teacknology.Spring- .
- 28- Furhmann,B (2003).Philosophes of Higher Education".In Jame - J.Forest and Kevin Kinser.Higher Education in the United States :An Encyclopedia.Santa Barbara:ABC- CLIO
- 29-Giddens,A.and Hutton,W.(ed)(2001).On The eds.Living With - Global Capitalism,London,P.64.
- 30-Halak j. (1998) . Education and globalization.EP. NewsletterApril - june.vol . xvi . No . 2.
- 31- Knight, J. & de Wit, H (1997): Internationalisation of Higher Education in Asia Pacific Countries, EAIE, Amsterdam
- 32-Kohler, H, (2003).Toward a better Globalization,Tubingen university press.
- 33-Kwiek,M.(2001).Globalization and Higher Education.Higher Education in Europe,vol.xxvi,n.l.
- 34-Marber,p.(1998).From third world to world class:The future of emerging markets in the global economy.Perseus book.
- 35-Maureen,B,(2004):Internationalising the highereducation curriculum- Do academics agree; University of Wollongong, Australia.